

СТАНОВЛЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

На початку XX ст. невідповідність системи класичної освіти потребам соціально-економічного розвитку суспільства все більше поглиблювалася. Зростало незадоволення серед педагогів і батьків. Як вихід з кризи влітку 1901 р. Міністерство народної освіти запропонувало проект єдиного типу середньої загальноосвітньої школи з розгалуженням навчального курсу, починаючи з IV класу, за двома напрямками: 1) з додатковим вивченням природознавства і графічних мистецтв і 2) латини. У 1 й 2-му класах гімназії було відмінено викладання латини, а в 3 й 4-му класах - грецької мови. За один рік дії реформи в країні залишилося лише кілька гімназій старого класичного напрямку з латинською й грецькою мовами, що означало фактичну втрату класичною системою освіти своїх позицій.

З 1900 до 1917 р. в університетах України (Київ, Харків, Одеса), в Ніжинському історико-філологічному інституті готували вчителів стародавніх мов. Але якщо змістова й організаційна, філософська й мовознавча підготовка вчителів класичних мов була задовільна, то відчутно бракувало методичної підготовки, особливо спеціальної. Як засвідчила, наприклад, інспекторська перевірка стану професійної підготовки вчителів у Ніжинському історико-філологічному інституті, проведена в травні 1914 р., викладання спеціальних методик замінювалося в ньому бесідами наставників-керівників шкільною практикою зі студентами IV курсу під час підготовки й проведення ними пробних уроків.

Підготовка вчителів стародавніх мов в університетах ґрунтувалася на фахових науках. Аналіз навчальних планів, історико-філологічного факультету Київського університету від початку XX ст. й до 1917 р. засвідчує, що мовних методичних курсів тут не читалося. Не було жодної шкільної педагогічної практики як форми практичної підготовки майбутніх учителів іноземних мов до

педагогічної діяльності, бо вважалося, що педагогічних умінь вони мають набувати самостійно на практиці.

На початку ХХ ст. загострилася потреба в підготовці вчителів західноєвропейських мов. У 1902 р. спеціальна комісія, створена на історико-філологічному факультеті Київського університету, переглянула навчальні плани й перебудувала структуру факультету, виділивши в ній п'ять відділень: філософське, слов'яно-російське, історичне, класичне й романо-германське. Вперше в системі вітчизняної університетської підготовки було взято курс на професійну підготовку вчителів нових мов. Рівень професійної підготовки вчителів іноземних мов (класичних і романо-германських) було посилено з квітня 1904 р. завдяки відновленню на історико-філологічних факультетах викладання педагогіки як обов'язкового предмета. У цей самий час було відкрито романо-германське відділення і в Харківському університеті.

У 1909 р. відділення романо-германських мов з'явилося також на історико-філологічному відділенні Київських вищих жіночих курсів. До викладання на курсах було запрошено професорів Університету св. Володимира. Правила й програма навчання, розклад лекцій, обсяг і порядок викладання були на курсах такі самі, як і в університеті. Згідно зі змінами, внесеними в навчальні плани курсів у 1911/1912 н. р., слухачкам романо-германського відділення періодично читали методику викладання іноземних мов. Тут також було відкрито французьку й німецьку семінарії, де майбутні вчительки протягом двох років могли практично готуватися до викладання мов.

Отже, на початку ХХ ст. у вищих навчальних закладах університетського типу почали робитися перші офіційні кроки в напрямку започаткування іншомовної освіти, що було зумовлено потребою у підготовці вчителів західноєвропейських мов.

Література

1. Державний архів м. Києва. Ф. 16. Оп. 313. Спр. 145. Арк. 103.
2. Там само Оп. 474. Спр. 21. Арк. 10-17.
3. Там само. Ф. 244. Оп. 17. Спр. 256. Арк. 20.

